

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

FAKULTA PEDAGOGICKÁ
KATEDRA HUDEBNÍ KULTURY

**NEJVÝZNAMNĚJŠÍ SKUPINY S ŽENSKÝM VOKÁLEM PŮSOBÍCÍ
NA ROCKOVÉ A METALOVÉ SCÉNĚ 21. STOLETÍ**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Jana Polatová

*Specializace v pedagogice, obor Hudba se zaměřením
na vzdělávání*

Vedoucí práce: Kuhn Tomáš, Doc. Mgr., Ph.D.

Plzeň, 2017

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a zdrojů informací.

V Plzni, 20. 6. 2017

.....

vlastnoruční podpis

ORIGINÁL ZADÁNÍ

Chtěla bych poděkovat vedoucímu práce doc. Mgr. Tomáši Kuhnovi, Ph.D. za poskytnutí cenných rad, které mi pomohly při zpracování této práce.

Obsah

1 ÚVOD	2
2 HISTORIE ROCKU A METALU	2
2.1 30. a 40. Léta	2
2.2 50. léta	3
2.3 60. léta	3
2.4 70. léta	4
2.5 80. léta	7
2.6 90. léta až současnost	8
3 NEJVÝZNAMNĚJŠÍ SKUPINY S ŽENSKÝM VOKÁLEM	9
3.1 Nightwish	9
3.1.1 Tarja Turunen	12
3.1.2 Tuomas Holopainen	13
3.1.3 Floor Jansen	15
3.2 Arch Enemy	15
3.3 Evanescence	16
3.4 Within Temptation	16
3.5 Epica	18
3.6 Amaranthe	19
3.7 Lacuna Coil	20
3.8 Sirenia	21
3.9 Die Happy	21
4 HUDEBNÍ CHARAKTERISTIKA	22
4.1 Nejčastěji používané harmonické postupy	23
4.2 Nejčastěji používané rytmické postupy	23
4.3 Melodie	24
4.4 Nástrojové obsazení	24
5 ZPĚV	24
5.1.1 Operní zpěv	24
5.1.2 Muzikálový zpěv	25
5.1.3 Rockový zpěv	25
5.1.4 Alternativní techniky zpěvu	25
5.1.4.1 Growling	25
5.1.4.2 Screaming	25
5.2 Porovnání operního (klasického) a muzikálového (neklasického) zpěvu	26
5.2.1 Dech	26
5.2.2 Tvorba tónu	26
6 INTERPRETI V ČECHÁCH	27
6.1 Lucie Bílá	27
6.2 Petra Janů	28
6.3 Bára Basiková	28
7 ZÁVĚR	29
8 RESUMÉ	29
9 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A PRAMENŮ	30

1 ÚVOD

Úvodem bych chtěla zmínit důvod výběru tématu mé bakalářské práce. Jedním z hlavních důvodů je můj velký zájem o tyto žánry hudby. Hudba, kterou ráda poslouchám je většinou spíše tvrdšího, avšak melodického, rázu. Nejen spojení kytar s jemným ženským vokálem mě inspirovalo k výběru tématu, které, jak jsem později zjistila, není zatím příliš podrobně rozpracované jinými autory. I tento fakt byl dalším důvodem k tomu, abych si téma vybrala.

Cílem práce je zahrnutí známých zahraničních i českých kapel s ženským vokálem, které rozeberu jak po stránce biografické, tak po stránce hudební. Okrajově bych se také chtěla zaměřit na obecný vývoj rocku a metalu. V této bakalářské práci se budu také snažit o nastínění různých technik zpěvu, které se v tomto stylu objevují. Mým cílem je získat informace o zásadních skupinách, které svou hudbu zakládají právě na ženském vokálu. I metalová hudba s ženským vokálem si prošla určitým vývojem, a proto bych se chtěla s historií těchto stylů blíže seznámit.

2 HISTORIE ROCKU A METALU

2.1 30. a 40. Léta

Ve 30. letech se zrodil styl Country and western (C&W), který zahrnoval několik stylů bělošské hudby, těmi byli například western swing, bluegrass, rockabilly aj. V polovině 40. let se pak setkáváme s termínem Rhythm and blues (R'n'B). Jednalo se o černošskou hudbu, která vychází z městského blues a hudby swingového zaměření. Oba tyto styly, tedy Country and western a Rhythm and blues, se významně podílely na vzniku Rock'n'rollu (R'n'R), který se rozvíjel zejména v 50. letech.¹

¹ KUHN, Tomáš. Stručné dějiny populární hudby a jazzu pro studenty a učitele hudební výchovy. 1. vyd. V Plzni: Západočeská univerzita, 2011. ISBN 978-80-261-0018-8.

2.2 50. léta

Vyvíjely se tři odlišné žánry – pop, country a Rhythm and blues, které byly hrány jak bílými tak černými hudebníky z amerického jihu i z městských aglomerací severovýchodu. Vlivem 2. Světové války se Spojené Státy staly v 50. letech silnějšími. A to právě díky tomu, že po válce nemusely dlouhou dobu znovu rozkvétat, na rozdíl od některých evropských států. Mladá generace měla tudíž náskok a co víc - měla k dispozici peníze i volný čas a tak si mohla své mládí prodloužit studiem. Chtěla mít své symboly, jazyk a poprvé v historii se nechtěla podobat svým předchůdcům. Rhythm and blues hrané Američany – to byl styl, který se začal šířit mezi tehdejší omladinu tmavé i světlé barvy. Hlavním zástupcem této hudby byl **Ray Charles**, který používal nový jazyk. Hudba proudila v rádiích a byla přímo mířena na mladé posluchače. Také pomáhala mladým při seznamování na různých večírcích. **DJ Alan Freed** nazval nastupující novou vlnu Rock´n´rollem. Mezi muzikanty, kteří v té době natáčeli „ty správné“ nahrávky patřili ti, jejichž jména slyšíme dodnes: **Little Richard, Jerry Lee Lewis, Buddy Holly** a samozřejmě **Chuck Berry**. „Králem“ Rokenrolu však zůstával mladík z Memphisu **Elvis Aaron Presley**, díky kterému se za pomoci Studia Sun Records dostává mezi posluchače směsice rokenrolu, tvořeného z rhythm n blues, popu a country. Nejen že **Elvis** mísil tyto styly, ale zároveň dokázal mísit hudbu černošskou s hudbou bělošskou. S tou se mohl ztotožnit kdokoliv z mladých lidí.²

2.3 60. léta

60. léta lze pokládat za dobu, kdy se rockové hudbě nejvíce dařilo. Skupiny z 60. let jsou pak stěžejní pro další vývoj těchto žánrů. Zásadní uskupení v tomto období tvořila britská legendární skupina z Liverpoolu **The Beatles**. Tito čtyři mladíci hluboce ovlivnili dnešní moderní hudbu. Za vznikem rockové hudby, jak ji vnímáme dnes, stojí **The Beatles** ještě spolu s **Robertem Zimmermanem**, známým spíše jako **Bob Dylan**. Tito muzikanti napsali písně, které jsou řazeny k nejkrásnějším minulého století. Jejich vliv byl patrný už v době jejich slávy, kdy si celá generace nechala narůst dlouhé vlasy. V kontrastu s uklidňujícími **The Beatles** přichází na scénu jedna z nejpopulárnějších a nejvýraznějších skupin světové scény – **The Rolling Stones** v čele s **Mickem Jaggerem**, která svými kytarovými riffy

² ASSANTE, Ernesto. *Legendy rocku: umělci, nástroje, mýty a historie padesáti let hudby mladých*. Praha: Mladá fronta, 2010. ISBN 978-80-204-2275-0.

Keith Richardse obohacovala své fanoušky. Ve Velké Británii začaly vznikat tisíce nových rockových skupin, mezi kterými byli i slavní hrdinové **The Who** a **The Kinks**. Tyto kapely předstihly i do té doby hudebně nejrozvinutější Spojené státy. Když tato britská invaze vtrhla se svým beatem do USA, najednou se rokenrol přeměnil v rock. Rock, který zdaleka nebyl jen hudební žánr, ale také postoj, způsob myšlení, oblékání a jakýsi sen, cesta či vzor, doba, kdy se chtěl každý zviditelnit. V této době byla pro celou populaci hudba úplně vším. Najednou se začal svět obracet vzhůru nohama. Panovalo rebelství a vzpoura proti zasetým mravním pravidlům a zvykům. **Bob Dylan** byl ten, kdo vdechl rocku život v podobě „slova“, které do té doby zachycovalo pouze „rebélii bez příčiny“. Zrodil se jakýsi rockový jazyk, kterým nemluvili jen **The Who**, **Dylan**, **The Kinks** či dokonce **Beach Boys**, ale i rocková mládež. Zanedlouho se stal globálním jazykem. Ve skladbách se objevovali motivační texty s cílem změnit celý svět. Experimentování s hudbou přivedlo na scénu **Pink Floyd**, kteří se snažili výjimečným způsobem posunout hranice v podobě psychedelického stylu. Zásahu na vývoji měli samozřejmě také **The Doors**, **Janis Joplin** a největší kytarista rockové historie **Jimi Hendrix**, který měl pouhé tři roky na to, aby vyzdvihl rock do popředí zájmu a na vyšší úroveň, než jeho kariéra tragicky skončila. 60. léta objevila spoustu nových kapel. Nastal čas, kdy na scénu přišlo hnutí hippies, kteří opustili své rodiny, aby mohli žít životem v komunách. Říkalo se jim „květinové děti“, které věřili ve svobodnou lásku, preferovali výměnný obchod před peněžním a v jejich představách byl svět dočista odlišný. Chtěly ukončit válku ve Vietnamu. Jejich doupeťem byla Kalifornie. Kalifornské kapely posouvaly rockový sound k psychedelickému stylu. Tato hudba změnila celý svět nejen ve změně oblečení. Byla to jakási revoluce.³

2.4 70. léta

V této době vznikalo mnoho stylů a obrovské množství pod-žánrů. V kurzu byli experimenty, uvolňovala se vlastní kreativita a přicházeli nové poznatky. Je zajímavé, že 60., 80. i 90. léta jsou dnes stále oblíbená u revivalových kapel, zatímco léta sedmdesátá jakoby zanikla. Tato léta jsou také vnímána jako ozvěna předchozího desetiletí. Hnutí hippies postupně upadalo a rocková hudba pomalu přecházela koncem 60. let do mainstreamu. Popová hudba si začátkem 70. let vedla velice dobře a navzdory náporu rocku pokračovala

³ ASSANTE, Ernesto. *Legendy rocku: umělci, nástroje, mýty a historie padesáti let hudby mladých*. Praha: Mladá fronta, 2010. ISBN 978-80-204-2275-0.

ve svém tažení. Interpreti přicházeli na to, že mají daleko větší rozsah možností než jen tříminutovou píseň a alba se stávala daleko obsáhlejšími a ucelenějšími. Rock se stále více komercializoval a popularizoval. Hlavní směr let sedmdesátých se nazýval progressive rock (někdy art rock), který zapůsobil na miliony posluchačů. Představuje míšení zbytků hnutí hippies s novým kultem osobnosti, individualismem, mimořádnou technikou a okázalostí. Ale samotný rock nezanikl. V USA se stal silnějším a kreativnějším s příměsí blues a improvizace. **David Bowie** přichází s glam rockem a experimentuje se s jazz rockem, diskem, funkem a dalšími směry. Píseň Born to Run z roku 1975 odhalila nového krále rocku – **Bruce Springsteena**, který má přezdívku Boss. Prezentoval se bez příkras a popisoval Ameriku jednoduchým, přímým jazykem a jeho rockové slovo obsahovalo vášeň. Sedmdesátá léta ale znamenala ještě více. Výraznou stopu zanechaly nahrávky a intervence mnoha osobností. Největší dojem tohoto desetiletí však utvořil již zmíněný progresivní rock. Koncem 60. let už odumírá beat a přicházejí do záře reflektorů jiné hudební styly. Ovšem ty nemají zdaleka takové charisma jako britský rock. Směřuje se k upřednostnění uměleckého prožitku spíše než komerčního úspěchu. Melodie už je jako pojítka, ne centrum přitažlivosti. Často aranžmá nebo postup znamená více než samotný refrén. Písňe byly jiné – už to nebyla čistá a přímá témata, nýbrž melancholické úniky do svobodného a kreativního prostoru, který dříve neexistoval. Rock vdechl život formám, shromažďoval hudbu různých kultur a vrhal se do elektronické experimentace a technologií. I když rock zcela změnil svoji povahu, nikdy neopustil svůj původní směr. Ale velké rozdíly tu však byly – progresivní rock na rozdíl od Rock'n'rollu a hudby hippies směřoval publikum ke klidu. Lidé na koncertě často jen nehnutě seděli a sledovali stále propracovanější světelnou show. Nastala doba technologické revoluce. Přibývalo stále více netušených možností technologicky vyspělejších nahrávacích studií. Nahrávky už nepředstavovaly jednoduchý prostředek k prezentaci, ale byly samotným vrcholem. Rozvoj přišel opravdu rychle a mono nahrávky byly nejprve nahrazeny stereo nahrávkou a později čtyř, osmi a šestnácti - stopými záznamy. Skupiny tak mohly každý nástroj nahrát zvlášť, čímž se vytvořil daleko větší prostor ke kreativní improvizaci než v 60. letech a důraz na hudební skupinu jako celek byl poněkud odsunut. Živá hudba se tedy nikdy neshodovala s nahrávkou. Termín progresivní rock označoval hudbu, která představovala dlouhé skladby, nekonečná sóla, složité struktury, obtížně srozumitelné na první poslech, kde se mísila klasická hudba s jazzem a rockem. Tím vznikaly velmi zvláštní, neobvyklé a jedinečné písňe, které kontrastovali písňím s melodií, veršem a refrémem. O progresivní hudbu se pokoušela také britská skupina **Yes**, která měla původně čistě rockový charakter. Ani v progresivním rocku nebylo zapomenuto kouzlo romantiky a lásky. To dokazovala

například skupina **Matchung Mote**. V textové stránce vynikala skupina **Van Den Graff Generator** a to zejména s písní *Killer*, kde se **Peteru Hammillovi** podařilo skloubit básnický jazyk se zvukovými experimenty. Skvělým příkladem progressive rocku byla i skupina **Jethro Tull**. Panovala chuť míchat žánry, nikoliv jen hudba a technika. Existuje celá řada hypotéz umožňujících porozumět písním a experimentům. Jedno z dalších jmen, které je důležité zmínit je **Brian Eno**, kterému vděčí značná část soudobé hudby. Nikdy neovládal mistrovsky žádný hudební nástroj a nebyl to ani žádný výrazný pódiový virtuóz, přesto dokázal ovlivnit celou generaci a dnes neexistuje album ani hudebník, který by se nějakým způsobem neinspiroval některou z jeho teorií či inovací. Byl to člověk, který samplování učinil uměleckým procesem. S vděkem na něj vzpomíná například kapela **U2**, jejíž sound **Eno** velmi ovlivnil co by producent. Od konce 70. let provozoval čistě studiovou práci u mixážního pultu. Pokud mluvíme o písních, které přispěly k definování rocku, rozhodně nemůžeme opomenout píseň *I'm Waiting for the Man* od skupiny **The Velvet Underground**. Tuto píseň v podstatě tvoří dva akordy, jejichž propojení nikdy nevede k refrénu a celý riff je uzavřen dominantou. Hypnotický rytmus je bez vývoje a skladba při živých vystoupeních nikdy nebyla stejně dlouhá. **The Velvet Underground** byli básníky rocku, kteří promísili život spodiny se světem luxusních rezidencí. Rock v této době vyjadřoval květiny, mír a lásku a poznali to i **The Beatles**, **The Who** či **Led Zeppelin**, kteří začali hrát tvrdší muziku. Přidali se k nim i další kapely přicházející na scénu, byli to například **Black Sabbath** a **Deep Purple**. Ti, kdo dokázali poměrně věrně demonstrovat, co znamená styl s nezměrnou kreativní energií zvaný glam rock byli například **David Bowie**, kterého už jsme zmiňovali, **Roxy Music** nebo **T-Rex**. V polovině 70. let se v Británii strhla revoluce. Objevily se kapely **Sex Pistols** a **The Clash**. Ve spojených státech zase obrátili rockovou scénu vzhůru nohama **The Ramones** a **Patti Smith**. Vedlo roztrhané oblečení, náušnice různých druhů, špičaté účesy a pestrobarevnost. Ve středu pozornosti byl punk a ten roztříštil vše, co bylo rockem. Zmíněná skupina **Sex Pistols** převrátila celý hudební svět pouhým jedním albem. Hráli několik vulgárních, zhruba načrtnutých a špatně interpretovaných písní s výhružně znějícími tituly a celý svět si jich všiml. Nahrávací studia skupinu odmítala, jejich nahrávky rádia zakazovala, ale v očích fanoušků to naopak zvyšovalo renomé kapely. Tato kapela ale vyhořela během jedné sezóny a překonali ji vytrvalejší umělci a skupiny např. **Patti Smith**, **Talking Heads**, **The Clash**, **The Ramones**. Každý hovořil vlastním jazykem, se kterým se mládež identifikovala. O příchodu punku by se dalo hovořit jako o dosažení maximálního efektu s minimálním úsilím. Těžko ho lze považovat za hudební hnutí, spíše jako symbol, akci nebo tmavou čmáranici naškrábanou na obrazu rocku. Jednoduché, přímé kytarové riffy, rychlý

dusající beat, zastřené vokály a roztodivné pózy, to vystihuje kapelu **The Ramones**, která byla kapitolou sama pro sebe. Jejich styl byl dokonalý ještě dříve, než se na scéně objevili **Sex Pistols**. Každý ze členů skupiny **The Ramones** přijal příjmení Ramone. Tento pseudonym byl vybrán jako ironická pocta falešnému jménu, pod kterým se **Paul McCartney** registroval v amerických hotelech. Adolescenti ohrnovali nos nad legendami předešlé generace, toužili po něčem vlastním, po něčem divokém. Punku vděčil svět za probuzení svědomí a za to, že spoustu lidí přiměl brát nový svět v potaz. Vznikaly nové skupiny, které nebyly zahrnuty do punkové vlny, ale díky ní odstartovali nový začátek. Jako například **The Jam** nebo **The Pretenders**, kteří by bez punku nikdy nemohli existovat.⁴

2.5 80. léta

80. léta znamenají svět povrchnosti, přehnaně okázalý vzhled, tvrdé drogy, výraznou nadvládu velkých nahrávacích společností nebo konec vinylových desek. Svět mladých hledal radikální hudební směr, který zanechá rocku historii. Termín rock se pomalu ztrácí a nahrazuje ho termín New wave. Tahle dvě slova definovala nové období. Hudba se přeměnila v komerční produkt a bez možnosti návratu byl rock zúžen do pouhého vzorce. Bylo těžké vytvořit základ něčeho nového, jelikož byla minulost celou generací zcela odmítnuta a vymazána z paměti. Chtěla vytvořit kompletně od základu nová pravidla. Stereotypní zvuk rocku nahradil zvuk levných elektronických kláves - bez příkras, speciálních efektů, sóla a individuálních dovedností. Elektronická nová vlna přinášela kapely, které byly tvořeny jen digitálními klávesami a v některých případech simulací starého dobrého bubeníka. Ačkoliv takhle rock vůbec nezněl, stále to rock byl, který se spojil s běžným životem nové generace. V této době byla spuštěna nová televizní stanice MTV. Takové bylo pozadí nástupu kapel **U2** a **Simple Minds**. V roce 1985 byla založena iniciativa Live Aid a uskutečnil se celosvětový koncert, kde se mohl rock představit ve všech svých stylech. Cílem bylo nashromáždit prostředky a pomoci africké populaci postižené hladomorem. Byl to obrovská show, která dokázala, že rock si stále sní svůj sen, i když už byl tento styl zásadně pozměněn. Kytary byly považovány za staré, dobré jen pro ty, kdo se vyžívali v robotických a nekonečných sólech. Zatímco v Americe se držel na předních příčkách pop v čele s **Madonnou** a **Michaelem Jacksonem** spolu s pseudo-tvrdou hudbou vnucovanou MTV (např. **Mötley Crüe**), v Británii obsadili svá místa hlavně písničkáři. Hlavním zástupcem je

⁴ ASSANTE, Ernesto. *Legendy rocku: umělci, nástroje, mýty a historie padesáti let hudby mladých*. Praha: Mladá fronta, 2010. ISBN 978-80-204-2275-0.

Elvis Costello, který se může pyšnit svoji inteligencí a kreativitou. V tomto desetiletí na americké půdě postupně přebírali vývoj písňe autoři černé pleti a to se podepsalo i na dominanci černošského zvuku a rytmu na celé hudební scéně devadesátých let.⁵

2.6 90. léta až současnost

Poté, co punk udělal krátký proces s tehdejšími rockem, vyvinula se řada žánrů, podžánrů, trendů a nových hudebních výrazů. Rock už v této době nebyl centrální pozicí, ale stal se jedním z mnoha nástrojů, které je možné použít. Oproti rocku let šedesátých a sedmdesátých, který byl kvantitově bohatší, je dnešní rock obtížnější, více spleťový, a tedy vyhrává kvalita nad kvantitou. Rock nové éry neznamena pro publikum jen jediný způsob interpretace a existence rocku, ale nabízí nevyčerpatelné a odlišné pohledy a mnoho způsobů hraní a prožívání. Dnes se většina hudebníků snaží najít vlastní přístup, ale určitě můžeme nalézt i ty, kteří chtějí rock interpretovat jako všední samozřejmost. Existuje velké množství jazyků a všechny jsou ty „správné“. V 90. letech opět uchopilo americké impérium rock do svých rukou především díky skupinám z oblasti Seattlu, které byly připraveny na světovou invazi stylu grunge nabitého elektrickým rockem s metalovými zvuky, ale zbaveného image tvrdého rocku. Neměl pravidla ani žádná omezení a vyjadřoval opravdovou vášeň. Přišel čas **Nirvany** s **Curtem Cobainem**, která stejně jako **Sex Pistols** nebo **Hendrix** neměla dlouhého trvání. **Cobain** během pár let dokázal vyčerpat sám sebe i svou hudbu. Těchto několik roků ale s přehledem stačilo ke změně současného vnímání rocku, který se zdál být ztracený, ale navrátil se se skupinami **Pearl Jam**, **PuP** a spoustou dalších. V Británii se začal objevovat nový britský pop v podobě skupin **Oasis**, **Blur**, **Radiohead** a dalších. Vedl rap se svým rychlým a přímým jazykem. Přímý přístup hudby do domácností zaručují nové technologie včetně počítačů. Rock už není v ústřední roli, je spíše jako nostalgická připomínka, která má občas ambice vyjádřit něco nového.⁶

Ve dvacátém století se mění image skupin. Ty se snaží odlišit od ostatních na první pohled i poslech. Kapely se nevyhnou extrémům a tolerance posluchačů se zvyšuje. Zejména po stránce vokálně-instrumentální. Rytmičké cítění a intonace zpěvaček už nehraje tak velkou roli jako image a umění se odlišit jakýmkoliv způsobem od ostatních

⁵ ASSANTE, Ernesto. *Legenda rocku: umělci, nástroje, mýty a historie padesáti let hudby mladých*. Praha: Mladá fronta, 2010. ISBN 978-80-204-2275-0

⁶ ASSANTE, Ernesto. *Legenda rocku: umělci, nástroje, mýty a historie padesáti let hudby mladých*. Praha: Mladá fronta, 2010. ISBN 978-80-204-2275-0

3 NEJVÝZNAMNĚJŠÍ SKUPINY S ŽENSKÝM VOKÁLEM

Protože se tato práce zaměřuje především na skupiny s ženským vokálem, chtěla bych zde uvést zásadní zpěvačky, které se v tomto stylu proslavily a bezesporu ovlivnily spoustu dalších. Bez těchto vokalistek by dnes rocková hudba byla možná o poznání jiná. Z období 60. let je hlavním zástupcem samozřejmě známá **Janis Joplin**, která svým vysokým, chraplavým a osobitým zpěvem byla pro mnohé velkou inspirací. Narodila se v Port Arthur v Texasu v roce 1943. V roce 1963 se vydala do San Franciska, kde potkala mnoho významných hudebníků. Ačkoliv se jedná hlavně o bluesovou zpěvačku, velmi ovlivnila i rockovou scénu. Když se vrátila zpět do Texasu, připojila se k psychedelicko-rockové skupině **Big Brother and Holding Company**. Nejvíce zapůsobila na hudebním festivalu v Monterey. Její sex-appeal, vulkanická představení a okázalý styl roztříštil každý stereotyp o ženských umělkyních. **Janis Joplin** mnozí vnímají jako synonymum pro spojení „rocková máma“⁷ Z dalších můžeme jmenovat Skupiny **Heart**, **Dresden Dolls** a zpěvačky **Annie Lennox**, **Tinu Turner** nebo **Doro Pesch**.

3.1 Nightwish

Za hlavního průkopníka metalové hudby spojené s ženským vokálem považujeme finskou kapelu **Tuomase Holopainena – Nightwish**, nyní v čele s **Floor Jansen**. První zpěvačkou této skupiny byla **Tarja Turunen**, která stála u zrodu kapely. Pro mnoho z nás tato operně zpívající frontmanka nadále zůstává legendou. Také z tohoto důvodu **Tarje** a kapele **Nightwish** věnuji v této práci více řádků. Počátky této kapely sahají až do roku 1996, kdy chtěl klávesista **Tuomas Holopainen** zrealizovat sólový projekt hrající silnou emocionální hudbu. Tento projekt měl podle **Tuomase** zahrnovat akustické kytary, flétny, housle piano a ženské vokály. S nástupem kytaristy **Erno „Emppu“ Vuorinena** a zpěvačky **Tarji Turunen** se mu projekt daří úspěšně realizovat. **Holopainenova** Myšlenka se formuje jen několik měsíců a první akustické demo album s názvem *Nightwish*, je dokončeno v roce 1997 a nese s sebou pozitivní odezvu. Dalším krokem, kterým se skupina zásadně posouvá jiným směrem, je výměna akustické kytary za elektrickou a následně i příchod bubeníka **Jukka Nevalainena**. **Nightwish** podepisují smlouvu s nahrávacím studiem Spinefarm records, kde nahrávají debutové album *Angels Fall First*, které dokončují ještě v listopadu

⁷ *Janis Joplin: official site* [online]. 2012 [cit. 2017-05-08]. Dostupné z: <http://www.janisjoplin.com/janis.php>

1997. Album se umístilo ve finské hitparádě na 31. místě v prodejnosti alb, zatímco singl *The Carpenter* se dostal do první desítky. **Nightwish** představili své debutové album na jejich prvním koncertě, který se konal na Silvestra. Tam je podpořilo více jak 400 fanoušků a koncert předčil veškerá očekávání. Druhý koncert proběhl v roce 1998 v hudebním klubu Lepakko v Helsinkách, který byl pro celou kapelu také velice emocionálním zážitkem. Do kapely se začlenil basista **Sami Vänskä** a začala práce na dalším materiálu. V nahrávacím studiu vzniklo album *Oceanborn*. O mix zvuku se postaral **Mikko Karmila**, který se později stal jejich důvěryhodným spojencem. Nové album se tentokrát ve finské hitparádě vyšplhalo již do první pětky. *Oceanborn* bylo díky novému singlu *Sleeping Sun* vydáno mezinárodně. V Německu se během prvních týdnů prodalo více jak 15 000 kopií. Hudební realizace kapely byla ztížena vojenskou službou a studii, ale brzy se **Nightwish** vydali na okružní jízdu po nejznámějších finských festivalech. Následovalo jejich první evropské turné, s kapelou **Rage**, které trvalo měsíc. Začátkem roku 2000 skupina nahrává již třetí album. Dále se účastní soutěže Eurovision Song Contest, kde vítězí v diváckém hlasování. Kapela vydává další album s názvem *Wishmaster* a pořádá koncert v Kitee Ice Hall. Toto album se dostává na první místo v prodejnosti alb a zůstává tam tři týdny. Album získává zlaté ocenění navzdory dlouho očekávaným vydáním alb skupin **Iron Maiden** či **Bon Jovi**, která vyšla současně. **Nightwish** se vydávají na první světové turné po zemích, jako jsou Brazílie, Chile, Argentina, Panama, Mexiko či severní Amerika. Na závěr tohoto turné natáčejí DVD na koncertě v Tampere. V červnu 2001 vydávají EP *Over the Hills and Far Away* a odehrávají poslední koncert tohoto roku v Nivale, kde kvůli různým problémům, které se v kapele začínají objevovat, **Holopainen** ohlašuje, že příběh **Nightwish** je s největší pravděpodobností u konce. Poté však dochází k zásadním změnám. **Ewo Pohjola** od Spinefarm Records se stává manažerem kapely a **Vänskä** je vystřídán baskytaristou **Marcem Hietalou**. V lednu v roce 2002 nahrávají album s názvem *Century Child* a single *Ever Dream* získává finskou zlatou desku. Další koncerty probíhají v Jižní Americe, Jižní Korei, Rusku a po celé Evropě. Další rok se koncerty odehrávají v rodném Finsku, Německu, na Evropských festivalech Bloodstock (Anglie), Lowlands (Nizozemsko) a M'era Luna (Německo) a ve městech New York a Mexico City. V roce 2004 vydávají album *Once*, které se stalo neúspěšnějším albem léta téhož roku po tom, co se objevilo na vrcholcích hitparád ve Finsku, Německu, Norsku, Maďarsku a Řecku. Vydán je singl *Nemo*. Hitem se stala píseň *Wish I Had an Angel*. Je zahájeno Světové turné *Once*, se kterým vyráží po územích jako USA, Jižní Amerika a Evropa. To pokračuje během dalšího roku. **Marco Hietala** a **Tuomas Holopainen** jsou ve Finsku oceněni cenami Emmy Gala v únoru 2005. Kapela vystupuje v Německu pro 10 000

lidí. Objevují se také po boku velikánů, jako jsou **Iron Maiden** nebo **Mötley Crüe**. V São Paulu vystupují po boku kapely **Scorpions**. Turné končí v Helsinkách, kde je natáčeno DVD *End of an Era* s 12 000 fanoušky. Za celé turné kapela celkem absolvovala 130 koncertů, např. v Austrálii, Kolumbii, Polsku, Portugalsku a Řecku. Po závěrečném koncertu je **Tarje Turunen** předán veřejný dopis, který podepsali ostatní členové kapely. V dopise stojí, že chce kapela dále pokračovat bez ní. Skupina hledá novou zpěvačku pro svůj rozdělaný projekt a upravuje aranže písní, se kterými se ukazují v září ve studiu. Začátkem léta téhož roku vychází DVD *End of An Era*, spolu s biografií od **Mape Ollily**, které nese název *Once Upon A Nightwish*. Zájem zpěvaček byl obrovský. Kapela obdržela více jak 2000 demo nahrávek. Po dlouhém výběru nastupuje na místo vokalistky **Anette Olzon** ze Švédska. Nahrávání alba *Dark Passion Play* pokračuje, již s novým hlasem. Vychází singly „Eva“ a *Amaranth*. Album je vydáno na konci září, kdy se ve Finsku prodává 50 000 kopií za jeden den. **Nightwish** jedou na světové turné po USA a Skandinávii, kde vystupují pod různými pseudonymy. Turné pokračuje i po novém roce 2008 v Austrálii, Jižní Americe, Dálném Východu i Evropě. Končí po dvou letech v roce 2009, a to po více jak 200 koncertech. Po dobu zpěvaččina působení je natočen videoklip *Islander* s pomocí režiséra **Stoba Harjumema**, vydáno EP *Made in Hong Kong* a za další dva roky vychází album *Imaginarium*, se kterým současně vzniká stejnojmenný film natočený kapelou osvědčeným režisérem **Stobem Harjumem**. Snímek je natáčen ve filmovém studiu v Montrealu. Zajímavostí tohoto alba je dětský sbor. Název *Imaginarium* je pravopisně upraven na *Imaginaerum* a skupina se s tímto albem vydává na další světové turné, kde poprvé hraje na festivalu 70 000 Tons of Metal Cruise, které probíhá na plující lodi v karibských vodách. Po tomto netradičním zážitku míří na evropské turné. Premiéra filmu *Imaginaerum* se přesouvá na listopad 2012. Skupina koncertuje po Severní Americe. Po těchto velkolepých událostech oznamuje 1. Října 2012 zpěvačka **Anette Olzon** v kapele konec. Před nimi stojí zbývajících 11 koncertů pro dokončení amerického turné. Ale zbytek kapely stihl sehnat ještě na druhý den záskok v podobě zpěvačky **Floor Jansen**, jejíž dovednosti se osvědčily v holandské kapele **After Forever**. S **Floor Jansen** nadále koncertovali i v roce 2013. Turné pokračuje, zatímco film *Imaginaerum* se snaží prorazit v evropských kinech a na konci dubna je vydán. Začíná druhý ročník festivalové sezóny světového turné *Imaginaerum*. Na koncertě v celosvětově známém festivalu Wacken open air v Německu se natáčí DVD a to s více jak 80 000 fanoušky. Za oficiální členy kapely přijímají **Nightwish** v říjnu 2013 zpěvačku **Floor Jansen** z ReVampa a britského multiinstrumentalistu **Troye Donockleye**, který s kapelou spolupracoval již několik let. Koncem roku vydávají *Show time, Story time* a kromě velkolepého představení z Wackenu také dvouhodinový

dokumentární film *Please Learn the Setlist in 48 Hours*, který režíroval **Ville Lipiäinen**. V roce 2014 se připravuje album *Endless forms Most Beautiful*. Závěrečná skladba má být nejrozsáhlejší dílo, které doposud kapela vytvořila. Tohoto roku v červenci je jeden z členů kapely, bubeník **Jukka Nevalainen**, nucen opustit kapelu uprostřed nahrávání nového alba. **Nevalainen** v posledních letech trpěl vážnými poruchami spánku a je nahrazen bubeníkem **Kaiem Hahto**, který bez problémů navazuje na rozdělané album a je schopen odehrát plánované turné. **Nevalainen** bude nadále spolupracovat s kapelou a jednoho dne se k ní možná vrátí. V nadcházejícím roce 2015 je vydán singl *Elán* se stejnojmenným propagačním videem. Očekávané album se dostalo mezi fanoušky na konci března a hned s dalším měsícem se kapela vydává na další světové turné. Předešlý rok 2016 vyzdvihl desku s názvem *Vehicle of Spirit*. **Nightwish** v roce 2017 ohlašují celoroční pauzu, při které si chtějí odpočinout na další roky.⁸

Pro **Nightwish** jsou charakteristické silné severské melodie v hlavním motivu. Často používají píšťaly a dudy. Výrazné jsou klávesové nástroje, orchestr a sbory. Hudba má někdy až filmový charakter. Od operního zpěvu **Tarji Turunen** postupně přešli ke zpěvu populárnějšímu v podání **Anette Olzon** a později **Floor Jansen**. Jako kontrast k něžnějšímu ženskému vokálu vystupuje často **Marco Hietala**, baskytarista s řízným vysokým hlasem.

3.1.1 Tarja Turunen

Finská zpěvačka **Tarja Turunen** je nejjasnější hvězdou symfonic-rock metalové scény. Její hlas je nezaměnitelný. Tato sopranistka a skladatelka dosáhla mezinárodní slávy devítiletou existencí a image ve finské symfonic-metalové skupině **Nightwish**, u jejíhož zrodu stála a se kterou sbírala spoustu ocenění. Unikátní kombinace metalové hudby s Tarjiným sopránem přinesla zrození nového žánru. Rychle dosáhla kritické i komerční popularity a inspirovala mnoho dalších metalových kapel a performerů. Tarja se musela po ukončení své éry v **Nightwish** v roce 2005 vydat na svou vlastní cestu. Začala svoji úspěšnou sólovou kariéru, oddaná jak klasické, tak rockové hudbě. Tarja se svými novými alby dosáhla spousty ocenění, jak v rodném Finsku, tak Maďarsku, České republice, Německu i Rusku. Výsledkem Tarjiny lásky ke klasické hudbě bylo její první klasické studiové album *Ave Maria- En Plein Air*, které bylo mezinárodně vydáno v roce 2015. Tarjiny bezvadné schopnosti smíchat rockovou a klasickou hudbu se ukázaly jako perfektní kombinace v jejím projektu *Beauty and*

⁸ Nightwish. Nightwish [online]. 2015[cit.2017-04-26].Dostupné z: <http://nightwish.com/en/band/biography>

The Beat ve spolupráci s americkým bubeníkem **Mikem Teranou**. Je doprovázen symfonickým orchestrem a sborem a prezentuje unikátní program, který zahrnuje skladby interpretů, jako jsou **Puccini, Mozart, Bach, Led Zeppelin, Queen** i její vlastní písně. Navštívili festival Masters of Rock v České republice, Maďarsko i rodné Finsko. Tarja sdílela s orchestrem svoji stage i na turné v Rusku v březnu 2016. Během své kariéry měla zpěvačka spoustu vedlejších projektů a spoluprací od elektronického projektu *Outlanders*, přes inspirace u spisovatele **Paula Coelho** až k turné s **Alicem Cooperem**. Také spolupracovala s **Within Temptation**, německým Schillerem, jejichž společná píseň byla nominována na cenu Grammy v USA, hard rockovou legendou **Doro Pesch**, německou rockovou kapelou všech dob – **Scorpions** a s anglickým otcem uznávaného alba *Tubular Bells* **Mikem Oldfieldem**, se kterým napsala píseň, jež nahráli v karibském ostrovním státě Antiqua. Její nejpozdější spolupráce byla s německou kapelou **Schandmaul** s písní *Zu Zweit Allein*. Zpěvačka má za sebou již několik úspěšných alb, zejména její první sólové album *My Winter Storm* z roku 2007, *What Lies Beneath* z roku 2010 či *Colours in theDark* z roku 2013. Její nejnovější album pochází z loňského roku 2016 a nese název *The Shadow Self*, se kterým absolvuje turné i v letošním roce 2017. Toto album bylo pro **Tarju** dalším důležitým mezníkem v její kariéře a předčilo veškerá očekávání. Strhnul se obrovský ohlas a album bylo hodnoceno jako osobní mistrovské dílo, které kombinuje silné riffy, okouzující melodie a zpěvaččin unikátní hlas, což vypovídá o nepřehlédnutelném talentu. Tarja s tímto dílem dosáhla v rámci letního turné 2016 na festivalu ve Woodstocku v Polsku dosavad svého největšího publika, které skýtalo půl milionu fanoušků. Téhož roku na německém festivalu Wacken Open Air prezentovala rovnou dvě show a podívala se také do Japonska, do Číny, Hong Kongu a Taiwanu.⁹

3.1.2 Tuomas Holopainen

Skladatel a přitom rocková hvězda – **Tuomas Holopainen**, bez kterého by **Nightwish** nikdy nemohli vzniknout. Proto se pojdme podívat na to, jak to bylo úplně na začátku. Původně chtěl být Tuomas biologem a to už od raného dětství, vůbec si neplánoval stát se rockovou hvězdou a měl hudbu jen jako koníček. Od 6 let se Tuomas učil na různé nástroje – klarinet, piano a saxofon. Neměl žádný vztah k tvrdé muzice, ale zásadní zlom pro jeho budoucí kariéru nastal v roce 1992, kdy ho jeho hostitelská rodina v USA přemluvila, aby

⁹ Tarja. Tarja [online]. NEMS Enterprises S.R.L., 2016 [cit. 2017-04-26]. Dostupné z: <http://tarjaturunen.com/short-bio/>

s nimi navštívil koncert **Metallicy** a **Guns'n'roses**, kde se mu hudba tohoto rázu nečekaně velmi zalíbila a prý se z něj stal ze dne na den „metalista“. Neznamená to ale, že by se uzavíral před jinými styly. Vždycky býval spíše fanoušek, než muzikant, tak ani na kapelu moc nepomýšlel. Ale po návratu z USA se na střední škole připojil ke svým spolužákům jako klávesista a tím si zkusil chápat metal i z druhé strany. Tuomas měl vždycky chuť hrát vlastní tvorbu, ale v projektech, ve kterých hrál, nebyl prostor. Proto v roce 1996 založil **Nightwish**. Tento název vychází z první skladby, kterou napsal, natolik se mu zalíbil, že ho použil pro název své kapely. Na jeho tvorbu měla zásadní dopad obliba fantasy příběhu Tolkiena, Disneyho či série Dragonlance. Miloval atmosférické věci, zvláště pokud obsahovaly ženský zpěv. V začátcích se nechal ovlivnit například kapelou **Theatre of Tragedy** nebo **Stratovarius**. Další zlom, přišel v době, kdy Tuomas musel nastoupit na vojnu, kam mu velil zákon. Byl vybrán do vojenské kapely jako hráč na klarinet a tak měl po večerech spoustu volného času, který využíval skládáním hudby a hrou na klávesy. V této době se rodily první myšlenky do jejich alba *Angels Fall First* a postupně ve vojenských službách složil celé jejich první album. Za důležitý mezník můžeme však považovat také dobu, kdy v roce 1998 nahrával s **Nightwish** nahrávané album *Angels Fall First*, v tomto období současně studoval svůj vysněný obor – biologii. Při prvním vystoupení k tomuto albu si ale uvědomil, že je pro něj hudba vším. Biologie šla sice na vedlejší kolej, ale ani tak nepřestala být jeho koníčkem. Tuomase zajímá například odhalování podstaty života či evoluce lidstva a témata tohoto zaměření se samozřejmě také objevují v textech skupiny. Jeden čas byl Tuomas učitelem na střední škole, kde suploval bez praxe či potřebného vzdělání. Zároveň se staral o holku na vozíku, aby si přivydělal. **Nightwish** si totiž museli několik let dotovat koncerty z vlastní kapsy. Rok 2000 ale vše změnil a to, když **Nightwish** přišli s novým albem *Wishmaster* a tak začali vydělávat. V té době se Tuomas mohl zaměřit jen na kapelu. Jeho nový životní směr začínal nabírat obrátky. S kapelou nikdy neplánovali stát se hvězdami. Jejich jediný plán bylo dělat kvalitní hudbu a hrát na hodně místech. I Tuomas zažíval ve své kapele období krize a to krátce po albu *Wishmaster*. Byl vystaven velkému tlaku a dokonce přemýšlel, že kapelu opustí. Vše se otočilo k lepšímu s příchodem manažera a basového kytaristy a doprovodného zpěváka **Marca Hietaly**. Tuomas říká, že jeho největší oporou mu v tomto těžkém období byla rodina, přátelé a také **Tonny Kakko** ze **Sonaty Arcticy**, který mu rozmluvil odchod z **Nightwish**. Postupem času se kapela stávala více populární a s tímto už přestávala mít Tuomas vše pod kontrolou jako do té doby. Stalo se tak, že se do světa dostala série balad, což by on sám nikdy nedovolil. Jediné, s čím se ale nedokázal vyrovnat, je

sláva a její stinná stránka. Nechápe útoky od lidí, kteří hudbě vůbec nerozumí, ale snaží se je pochopit.¹⁰

3.1.3 Floor Jansen

Floor Jansen je holandská zpěvačka a skladatelka, která je známá hlavně jako frontmanka skupin **Nightwish**, **ReVamp** a **After Forever**. Začala v roce 1997 se společností **After Forever**. Její jméno však vstoupilo do podvědomí diváků nejvíce, když založila symphonic metalovou kapelu zvanou **ReVamp**. Svoji hudební dráhu už odstartovala v pouhých 15 letech, kdy zpívala v hudební škole pro mnoho posluchačů. V tomto období byly psány její první písně. Po ukončení střední školy začala v roce 1999 studovat na Rockové Akademii. Zároveň její účast v **After Forever** začala být vážná. Vydávali spousty alb. Poté Floor spojila své síly s Arjenem Lucassenem v projektu **Star One**. Floor začíná se svou kapelou **ReVamp** a v roce 2009 pro ni píše celou tvorbu. Vedle zpěvu, psaní a vystupování, vedla svoji kariéru jako učitelka. V roce 2012 přichází velký zlom a to, když **Floor Jansen** nahrazuje zpěvačku **Anette Olzon** ve skupině **Nightwish**, kde působí dodnes.¹¹

3.2 Arch Enemy

Kapelu založil v roce 1995 kytarista **Michael Amott** s úmyslem vytvořit melodickou heavy metalovou kapelu všech dob. Tato švédská kapela zakládá svoji originalitu na ženském growlingu, což nebývá obvyklé a může to být pro spoustu posluchačů lákavé. Od roku 2001 byla dlouholetou deathmetalovou zpěvačkou a frontmenkou **Angela Gossow**. Tu ale nahradila zpěvačka **Alissa White – Gluz**, která se drží na jejím místě dodnes. Obě tyto zpěvačky používaly zmíněnou techniku growling. Úplně prvním zpěvákem byl **Johan Liiva**. Další členové kapely jsou – **Sharlee D'angelo** (basová kytara), **Daniel Erlandsson** (bicí) a **Jeff Loomis** (druhá kytara). Jejich nejnovější album *War Eternal* z roku 2014, na kterém můžeme slyšet už nový hlas v podobě **Alissy White**, bylo jakýmsi znovuzrozením kapely. "Největší výzvou pro mě je stále zlepšovat celkovou úroveň kompozice a aranžování," říká o zatím poslední zmíněné desce **Arch Enemy** lídr kapely **Michael Amott**. Toto album mělo neuvěřitelných 1,5 milionu zhlédnutí během prvních dnů a vyneslo spoustu ocenění, jak

¹⁰ Spark: Rock Magazine. Praha, 2016, 16(2). ISSN 1211-5223.

¹¹ Floor Jansen: The official website. *Floor Jansen* [online]. 2017 [cit. 2017-06-28]. Dostupné z: <http://floorjansen.com/biography>

v Německu, Francii, Norsku tak i třeba Švédsku. Odstartovali turné po boku se skupinou **Kreator**.¹²

Díky používání growlingu po celou dobu písně se může zdát zpěv monotónní. Melodické linie nejsou tvořeny zpěvem, ale nástroji, jako je tomu například v nové skladbě s názvem *War Eternal*, kde je melodickým nástrojem kytara. Na rozdíl od skupin, kde je hlavním melodickým nástrojem zpěv, je u Arch Enemy již hotová hudba doplněna vokálem.

3.3 Evanescence

Americká rocková hudební skupina. Zakladatelkou je zpěvačka **Amy Lee**, která svoji hudbu prezentuje jako epicky dramatickou, temnou rockovou. Lze ji žánrově vystihnout například jako alternativní rock. Vznikli v roce 1995 a od té doby mají za sebou pouhé tři nahrávky, zpěvačka **Amy Lee** vydala také svá sólová alba, například *Dream Too Much*. Jejich nejnovější album nesoucí stejnojmenný název *Evanescence* je z roku 2011. Ostatními členy kapely jsou kytarista **Troy McLawhorn**, baskytarista **Tim McCord**, bubeník **Will Hunt** a nejnovější členka z roku 2015, kytaristka **Jen Majura**. Nejznámější dílo tohoto interpreta je pomalá skladba, která nese název *My Immortal* z roku 2000.¹³

Skupina je snadno rozpoznatelná díky táhlým vokálními linkám ve vyšších polohách vytvořených jemným hlasem. Ten kontrastuje s velmi jednoduchými a zapamatovatelnými kytarovými riffy.

3.4 Within Temptation

Within Temptation je holandská kapela, kterou v roce 1996 založil současný kytarista **Robert Westerhott** spolu se svou přítelkyní a zpěvačkou **Sharon den Adel**. Vydávají své první debutové album *Enter*. Vedle **Sharon** se objevuje holandský death metalový zpěvák **George Oosthoek**, který svým zpěvem podkresluje skladby. Po vydání prvního alba zahrají svůj pátý koncert od založení, a to na festivalu Dynamo Open Air 1997. Koncem roku se vydávají na dvoutýdenní turné po Německu a Rakousku. Další rok následují další vystoupení včetně Noorderslagu a opět Dynamo Open Air, tentokrát na hlavní scéně.

¹² The Official Arch Enemy Website [online]. 2017 [cit. 2017-04-26]. Dostupné z: <http://www.archenemy.net/index.php?go=theband>

¹³ Musicserver.cz [online]. 2017 [cit. 2017-04-26]. Dostupné z: <http://musicserver.cz/interpret/evanescence/>

Mezitím vydávají kratší album *The Dance*. Po menší studijní a odpočinkové pauze dostává **Within Temptation** nabídku koncertů na festivalech v Beneluxu. Vychází album s názvem *Mother Earth*, které bylo označované za průlomové album. Vrcholem byl koncert na festivalu Pink Pop, kde si zahráli před 100 000 fanoušky. Další koncerty byly v Paříži, Mexiku či Belgii a vydali 2 singly - *Our farewell* a *Ice Queen*. Kapela sklízí úspěchy a natáčí s producentem **Danielem Gibsonem** svojí nejúspěšnější nahrávku nesoucí název *The Silente Force*. Nové album vynesl singl *Stand My Ground* do předních příček hitparád v Holandsku, Finsku, Nizozemí, Německu a dalších zemích. Rok 2005 přinesl singl *Angels* a vystoupení na festivalech jako jsou Pink Pop, Werchter, Rock am Ring, Sweden Rock aj. Skupina absolvovala evropské turné se slavnými **Iron Maiden** a **Rammstein**. Následovala spousta ocenění. V dalším roce kapela prvně vystupuje v Japonsku a v roce 2007 skupina vydává album *Heart of Everything* se singlem *What Have You Done Now*, ve kterém si se **Sharon** zaspíval **Keith Caputo** z kapely **Life of Agony**. Pokračují na americkém turné, na kterém podporují skupinu **Lacuna Coil**. Na řadu přichází singl *Frozen* a v roce 2008 vyráží na jihoamerické turné. Mají za sebou spoustu velkolepých a zajímavých koncertů a natočených DVD. Získali také spoustu ocenění. Rok 2011 přináší pro skupinu jisté změny. Odchází bubeník **Styphen van Haestregta** a nahrazuje ho **Mike Doplen**. V samém roce vychází album *The Unforgiving*, singl *Faster* a tři krátké filmy – *Mother Maizen*, *Senéad* a *The Triplats*. Svoji hudbu začali propojovat s komixy. Objevují se také videoklipy k singlům *Shot in the Dark* a *Fire and Ice*. Kapela se také může pyšnit různými charitativními projekty, kterých se účastnili. V roce 2012 absolvují své již třetí divadelní turné po Holandsku a koncertují po Jižní Americe. Jejich zatím nejnovější album se jmenuje *Hydra* a je z roku 2014.¹⁴

Jedna z dalších kapel, kde využívají vysoké ženské melodické zpěvy a v pozadí se objevuje doplňující mužský zpěv nebo rap. Silné jsou klávesové nástroje a sbor, které s novější tvorbou postupně zastoupily dominanci elektrické kytary. Často jsou mohutné a rytmicky výrazné části kombinovány s klidnými a něžnými.

¹⁴ Within Temptation: Czech Fansite [online]. 2015 [cit. 2017-04-26]. Dostupné z: <https://within-temptation.cz/biografie>

3.5 Epica

Epica je mladší holandská kapela se zaměřením na melodický symphonic gothic metal. Počátky sahají až do roku 2002, kdy se ještě jmenovala **Sahara Dust**. Zakladatelem kapely je **Mark Jansen** (kytara + zpěv). K němu se přidali **Iwan Hendrix** (bicí), **Helene Iren Michaelsen** z **Trail of Tears** (zpěv), **Ad Sluijter** (kytara) a **Coen Janssen** (klávesy). Nahráli demo s názvem *Cry for the moon*. Od roku 2003 se kapela přejmenovává na **EPICA**. Přichází zpěvačka **Simone Simons**, bubeník **Jeroen Simons** a baskytarista **Yves Huts** z Axmenta. V tomto složení vzniká v Gate studiu ve wolfsburgu téhož roku debutové album *The phantom agony* pod vedením producenta **Saschy Paetha**.¹⁵ V průběhu dalších let se sestava proměnila. Z původních členů zůstali hlavní zpěvačka **Simone Simons**, **Mark Jansen** a **Coen Janssen**. Ostatní členy vystřídali kytarista **Isaac Delahaye**, bubeník **Ariën van Weesenbeek** a basový kytarista **Rob van der Loo**. Takto vypadá současná sestava, která má za sebou vydání několika studiových alb, jako jsou *Consign to Oblivion* (2005), *The Divine Conspiracy* (2007), *Design Your Universe* (2009), *Requiem For The Indifferent* (2012), *The Quantum Enigma* (2014) a jejich poslední a nejnovější album, které nese název *The Holographic Principle*, to vydali v minulém roce 2016. Jednotliví členové **Epicy** se vyjadřují ke své kapele a nové tvorbě. V první řadě chtěli u nového alba *The Holographic Principle*, oproti tomu přechozímu, využít reálné nástroje. Nahráli skutečné žestě, housle, dechové nástroje i bicí, aby byl zvuk živější. Cílem bylo překonat předchozí album a dále se v určitých úrovních jako kapela vyvíjet. Klávesista **Coen Janssen** říká, že je důležité být svěží, překonávat výzvy a neopakovat se. Kapela tvrdí, že nemá žádný věkový limit posluchačů a nachází fanoušky ve věku od 7 do 70 let a ačkoliv jsou symfonický metal, zaujímají také spoustu lidí, kteří mají rádi i jiné styly metalu či dokonce klasickou hudbu. Zpěvačka **Simone Simons** píše, že hlavním cílem kapely je bavit se a bavit publikum, které si užívá, co dělají.¹⁶

Simone Simons nám v jednom rozhovoru z roku 2009 přibližuje několik málo informací. Každý se s popularitou vypořádává úplně jinak. Ačkoliv se zpěvačka i kapela dnes dosti proslavila, říká, že sebe samu nepovažuje za slavnou a jen těžko věří tomu, že k ní lidé vzhlížejí a považují ji za idol. Pocity jako arogance podle ní rozhodně nejsou na místě. Popularita přináší také nepříjemnosti a fanoušci jsou někdy ctižádostiví. **Simone Simons** si

¹⁵ BARTAS, Pavel. Rock & metal book: encyklopedie hard rocku a heavy metalu. Vyd. 1. Praha: VolvoxGlobator, 2004. ISBN 80-7207-554-3.

¹⁶ Epica [online]. 2017 [cit. 2017-04-26]. Dostupné z: <http://www.epica.nl/band>

uvědomuje svoji zranitelnost zvláště po zkušenostech, které získala na koncertech v Brazílii a Mexiku, kdy zpěvačku fanoušci tahali za vlasy nebo ji přímo na podiu zasáhli řetízkem. Dlouho byla po těchto incidentech na podiu nesvá, ale dnes už ji plachost a strach opustili. Zpěvák a kytarista **Mark Jansen** se již dlouhou dobu zajímá o vědu, zejména hlavně o mayskou kulturu, svobodu projevu, zkušenost se smrtí a kvantovou fyziku. To se projevuje samozřejmě i v jejich textech.¹⁷

Simone Simons je zastupitelkou něžného sopránu, doplňujícím elementem je kontrastní zpěv v podobě tvrdého growlingu kytaristy **Marka Jansena**. Typickým znakem pro tuto kapelu je střídání něžných, klidných a světlých pasáží s tvrdšími a divokými. Výraznými prvky hudby jsou klávesové nástroje, chorály a symfonické efekty.

3.6 Amaranthe

Dalším příkladem kombinace krásy jemného ženského zpěvu a hrubosti takzvaného screamingu, je mladá kapela **Amaranthe** ze Švédska. Skupina byla jako projekt vytvořena v roce 2007 kytaristou a klávesistou **Olofem Mörckem** a zpěvákem **Jakem E.** Jejich myšlenkou bylo prorazit nový žánr. Dalšími členy jsou **Elize Ryd** – zpěv, **Henrik Englund Wilhelmsson** – sceram, **Johan Andreassen** – basová kytara a **Morten Löwe Sørensen** - bicí. Podle některých zdrojů se žánrově řadí do melodického death metalu, někde jinde jsou přiřazeni k metalcoru. Kapela se pyšní dvěma zpěváky a jednou zpěvačkou, přičemž je každý něčím charakteristický. V dubnu roku 2011 vypouští do světa jejich první stejnojmenné album, které nahrávali v prestižním nahrávacím studiu Spinefarm Records. To bylo po celém světě jako 84. nejhranější album na Spotify. Po dokončení běhu na 92 živých vystoupení se sextet vrátil do Dánska do nahrávacího studia Hansen Studios. Březen 2013 přinesl další album s názvem *The Nexus*, které se má, dle kapely, vyznačovat mixem melodického popu, drsného scream metalu a techna ovlivněného hard rockem. Jejich kariéra dále stoupala a v říjnu v roce 2014 vychází jejich třetí album nesoucí název *Massive Addictive*, které přineslo první hit s názvem *Drop Dead Cynical*. Tento singl se často hraje na největších sportovních akcích v USA, jako je NHL. Album okamžitě mapovalo po šesti zemích. Vydalo

¹⁷

Hardrocker: Rock'n metal magazín. Praha, 2009, 09(11). ISSN 1803-2117 11.

se ho více než 250 000 kusů po celém světě. Koncem loňského roku 2016 natočili pod vydavatelstvím Spinefarm Records své nejnovější album s názvem *Maximalism*.¹⁸

Tvorba je založena na kontrastech jak ve zpěvu, tak v hudbě. Propojuje metalové prvky s elektronikou a umělými zvuky. V písních můžeme, po více posleších, rozeznat opakující se postupy, které jsou používány v mnoha písních a můžeme zde nalézt i podobné charakteristické prvky. Například začátek písně *Hunger* z alba *Amaranthe* (2011) je velmi těžce odlišitelný od začátku písně *The Nexus* ze stejnojmenného alba (2013). Podobných paralel bychom mohli najít další spoustu. Písně se linou v chytlavých melodiích, které na první poslech pravděpodobně zaujmou velké množství populace. Hudba může, díky efektům, uhlazenosti a rytmické složce připomínat také disco, a to hlavně v novém albu z roku 2016. Z tohoto alba můžeme podobu zaznamenat například ve skladbě *Limitless*.

3.7 Lacuna Coil

Kapela **Lacuna Coil** představuje hudební žánr na pomezí gothic a doom metalu. Pochází z Itálie a její vznik se připisuje roku 1996, v době, kdy se přejmenovali z **Ethereal**, kteří na základě dema podepsali smlouvu s Century Media, hudební nahrávací společností. Nahrávají debutové album **Lacuna coil** pod produkčním vedením **Waldemara Sorychty** ve Woodhouse studiích v Hagenu. Hned poté jedou na evropské turné s kapelou **Moonspel**. Kapela během turné přichází o bubeníka a oba kytaristy. Brzy však ztrátu nahrazují kytaristou **Cristianem Migliore** z **Thy Nature** a bubeníkem **Cristianem Mozzati** z **Time Machine**. V dubnu 1998 pokračují na evropské turné s **The Gathering** a **Seigmen**. Následuje největší metalový festival v Evropě Wacken Open Air. Kapela opět tráví čas v nahrávacím studiu ve Woodhouse, kde vzniká deska *In a reverie*. Začátkem roku 1999 kapela nabírá druhého kytaristu **Marca Emanuele Biazzi** a odjíždí s ním na další evropské turné po boku s kapelou **Skyclad**. Téhož roku stihá kapela turné po Německu s **Lacrimosa**. A v dalším roce opět nahrává EP *Half-life*, tentokrát ve studiích Damage Inc. Ve Ventimiglia. Další deskou vydávají v roce 2001 opět pod Waldemarem Sorychtou, která nese název *Unleashed Memories*. Mohou se pyšnit řadou turné a festivalů a deskami, jako je *Comalies*, kterou vydávají v roce 2004.¹⁹

¹⁸ Amaranthe: The Official Website [online]. 2015 [cit. 2017-04-26]. Dostupné z: <http://amaranthe.se/press/>

¹⁹ BARTAS, Pavel. Rock & metal book: encyklopedie hard rocku a heavy metalu. Vyd. 1. Praha: VolvoxGlobator, 2004. ISBN 80-7207-554-3.

Dnes mají za sebou tyto alba: *Karmacode* - 2006, *Visual Karma* - 2008, *Shallowlife* – 2009, *Dark Adrenaline* – 2012, *Broken Crown Halo* – 2014 a *Delirium*, které je jejich nejnovějším dílem z roku 2016. Dnes je sestava v této podobě: Cristina Scabbia – zpěv, Andrea Ferro – zpěv, **Marco „Maus“ Biazzi** – kytara, **Marco „Maki“ Coti-Zelati**- basová kytara a **Cristiano „Criz“ Mozzati** – bicí, se kterou si užívají turné 2017 po celém světě.²⁰

3.8 Sirenia

Sirenia je norská gothic metalová kapela vytvořena v lednu 2001 **Mortenem Velandem**. **Mortanova** hudební díla byla v té době známá díky jeho bývalé kapele **Tristania** z 90. let. Do dnešního dne vydala **Sirenia** 8 alb, EP a několik singlů. Mají skvělé recenze po celém světě. Jejich osmé a zároveň poslední album nese název *Dim Days of Dolor*. Jejich nejznámější písní, kterou je třeba zmínit, je *The Other Side* z roku 2007. Za více jak deset let cestovali po Evropě, Střední a Jižní Americe, Austrálii a hráli na největších festivalech v Evropě. Využívají klávesové nástroje, housle a dvanáctistrunné kytary. Vokály se skládají z ženských vokálů, sborů, growlingu, screamingu, čistých mužských vokálů, šepotů a samplů. Jejich texty vychází z úvah o životě, smrti, lásky, nenávisti, paranoie či úzkosti. Kapela si v průběhu let prošla několika změnami v sestavě, nyní se usadili v této podobě: Morten Veland (kytara, zpěv), Emmanuelle Zoldan (ženské vokály), Jonathan A. Perez (bicí) a Jan Erik Soltvedt (kytara).²¹ Líbivá, jednoduchá a lehce pochopitelná hudba této kapely směřuje přímo na nejširší veřejnost.

3.9 Die Happy

Spoluzakladatelkou této německé skupiny je česká zpěvačka **Marta Jandová**. Kapelu založila s Ulmským německým rodákem **Thorstenem Mewesem** v roce 1993. 11. listopadu 2005 se skupina pyšní novým akustickým albem *Four & More Unplugged* a plní si tak svůj dlouholetý sen. Zde se objevují písně, které doposud nebyly nikde zveřejněny. To však není zdaleka jejich první album, v této době mají za sebou alb již několik a některé z nich si dokonce sami produkovali. V průběhu let se kapela stává stále populárnější. Byla zařazena do žebříčku TOP 10 v prodejnosti u jednoho z největších internetových prodejců hudby. Album

²⁰ Lacuna Coil: The Italian Gothfathers [online]. 2014 [cit. 2017-04-26]. Dostupné z: <http://www.lacunacoil.it/>

²¹ Sirenia: band page. [Http://www.mortenveland.com/sirenia/band-info](http://www.mortenveland.com/sirenia/band-info) [online]. 2016 [cit. 2017-05-29]. Dostupné z: <http://www.mortenveland.com/sirenia/band-info>

s názvem *No Guts No Glory*, které bylo vydáno 27. Října 2006 bylo startem jejich popularity.²² Od té doby natočili několik dalších alb. Jejich poslední s názvem *Everlove* je z roku 2014. V letošním roce plánují koncerty, jak v Německu, tak v České republice i Slovensku. Ačkoliv se kapela může zdát, že je spíše rockového charakteru, mnozí kritici ji hodnotí jako rock-popovou záležitost.²³

Tuto tezi vyvrací například zrovna skladba *Supersonic Speed* z roku 2001 nebo *Rebel in You* z roku 2012. V Jejich nejnovějším albu, které vydali v roce 2014, už můžeme najít písně, které bychom svým rytmem či uhlazeností nástrojů a zpěvu mohli, dle mého názoru, řadit spíše do zmíněného popu. Z tohoto alba je to například skladba *Run Away*. Můžeme tedy vidět, že se z tvorby tvrdšího charakteru v průběhu let postupně stala jemnější tvorba.

4 HUDEBNÍ CHARAKTERISTIKA

Kapely, které zmiňuji v této práci, bychom si mohli rozdělit do tří skupin, podle stylového zaměření. Do první skupiny bychom zařadili symfonicky založené kapely, které využívají často melodie vycházející ze svého folklóru. Svě melodie používají v kontrastu s tvrdými kytarovými riffy a neústupnou rytmickou sekcí tvořenou metalovými bicími nástroji a basovou kytarou. Patří sem např. **Nightwish** nebo **Within Temptation**. Druhá část zmiňovaných kapel je více založená na kytarových riffech. Od těchto riffů se pak odvíjí zbytek písně. Harmonie bývá jednodušší, než je tomu u kapel z první skupiny, Patří sem **Arch Enemy**, nebo **Amaranthe**. Obě tyto sorty se mohou prolínat a nemůžeme říct, že by nějaká skupina nevyužívala prvky jiné. Mezi kapely, které se vyjímají, řadíme například **Die Happy**. Tato formace je přímočařejší. Má jednodušší formu skladeb, harmonie i melodie. Má nejbližší k mainstreamu. To, jak skupina působí, mají za vinu často aranže, které skupina nebo producent zvolí. Obsah – tedy melodicko-harmonická část hudby totiž bývá velmi často podobná a je z velké části vyčerpaná. To, co dělá skupinu zvláštní je právě aranž, kterou skladatel zvolí. Ukázek, které dokazují, že stejná píseň se dá zahrát v několika různých stylech je mnoho, například od tvůrců coverů.

²² Marta Jandová: Skupina Die Happy [online]. 2009 [cit. 2017-04-26]. Dostupné z: <http://www.marta-jandova.cz/die-happy.html>

²³ Die Happy [online]. [cit. 2017-04-26]. Dostupné z: <http://diehappy.de/>

4.1 Nejčastěji používané harmonické postupy

„Harmonie populární hudby je často postavena na čtyřech harmonických funkcích. Hudebníci tento sled po sobě jdoucích akordů používají velmi často a někdy tento postup dokonce opakují celou píseň stále dokola. Gradace a odlišení jednotlivých částí se většinou nedosahuje změnami harmonie, ale melodií zpěvu a podpořením dalšími nástroji. Nejčastější je využití prvního, šestého, třetího a sedmého stupně v mollové tónině, tzn.: Ami, F, C, G, kde je důležitý zejména basový tón a tón melodie. Ne vždy je souzvuk doplněn o tercii, natož o kvintu. Tyto čtyři akordy se používají v různých obměnách, například ve druhém nejčastějším postupu C, G, Ami, F. Tedy v durové tónině první, pátý, šestý a čtvrtý stupeň. Dalším velmi častým postupem je v mollové tónině první, třetí, sedmý a čtvrtý stupeň. Tzn.: Ami, C, G, Dmi (nebo D)“.²⁴

Přestože jsou tyto postupy používané hlavně v popu, velmi často se s nimi můžeme setkat i v rockové a metalové hudbě. V písničkách skupin, které svou hudbu zakládají na složitějších harmoniích, se samozřejmě setkáváme i s různými modulacemi tzn., že celá skladba nebývá v jedné tónině. Na rozdíl od skupin s jednodušší harmonií, jako jsou například **Amaranthe**, kteří většinu písní zakládají na třech nebo čtyřech harmonických funkcích.

4.2 Nejčastěji používané rytmické postupy

„Pokud něco spojuje všechny styly moderní populární hudby, pak je to právě beatový čtyřčtvrťový rytmus. Ve většině skladeb se používá důraz na druhé a čtvrté době za pomoci rytmického bubnu. Všechny osminy jsou hrané na činel. První a třetí dobu zdůrazňuje basový buben. Existuje mnoho obměn, ale ty pak nemají jinak velký vliv na charakter písně. Velmi často využívaný rytmus v popu i v rocku je rytmus 3-3-3-3-2-2. Tím myslíme šestnáct stejně dlouhých not, z nichž akcentujeme pouze první, čtvrtou, sedmou, jedenáctou, třináctou a patnáctou. Pro snazší orientaci je však jednodušší počítat právě podle vzorce 3-3-3-3-2-2 a akcentovat pouze každé „raz“. Tento rytmus spočívá v rozbití základního čtyřdobého metra akcenty na dobách, kde to „posluchačovo ucho“ nečeká. Hrají ho buď všechny, nebo pouze harmonicko-melodické nástroje. Bicí hrají rytmus základní. Osmidobá varianta tohoto rytmu může být ve tvaru 3-3-2 a funguje úplně stejně.“²⁵

²⁴ VOTAVA, Zdeněk. *Populární hudba 21. století se zaměřením na rock a pop*. Plzeň, 2016. Diplomová práce. Vedoucí práce Kuhn Tomáš, Doc. Mgr., Ph.D.

²⁵ VOTAVA, Zdeněk. *Populární hudba 21. století se zaměřením na rock a pop*. Plzeň, 2016. Diplomová práce. Vedoucí práce Kuhn Tomáš, Doc. Mgr., Ph.D.

4.3 Melodie

„Melodie v rockové i metalové hudbě staví na diatonických stupnicích. Málokdy se objevuje chromatika. Mnoho melodií vychází z pentatoniky a nejčastěji se používá aiolská nebo harmonická moll. V rockové hudbě se také setkáváme s užitím zmenšené kvinty, a to zejména v kytarových riffech.“²⁶

4.4 Nástrojové obsazení

„Bicí, basová kytara, elektrická kytara a klávesy jsou nejčastěji využívanými nástroji v moderní populární hudbě. Hodně kytaristů si vystačí s tzv. powerakordy, což je vlastně souzvuk, který se skládá pouze ze základního tónu a kvinty. Tercie totiž ve zkresleném zvuku kytary nezní dobře. Výhodou pro kytaristy je tedy fakt, že nemusí rozlišovat mollové a durové akordy. Vznikají tak často riffy založené pouze na powerakordech. V dnešní době, kdy se kapely snaží zvukově odlišit od ostatních, se objevuje například rozdíl v naladění kytar. Důvodem je hutnější zvuk kytary. K často užívaným laděním patří například „Dropped D Tuning“ - horní struna E je naladěna na D. V moderní rockové hudbě se používá také „Dropped C Tuning“ – všechny struny jsou naladěny o tón níž a horní struna E je podladěna dokonce až na C. Toto ladění kytaristům, kromě hutnějšího zvuku, přináší možnost hrát nejen obyčejné powerakordy, ale i akordy obohacené o sextu, nónu a další tóny. S tím souvisí i naladění basové kytary. Když mluvíme o kytáře, je třeba zmínit techniku zvanou palm muting, která je důležitou součástí hry hlavně v tvrdších rockových stylech.“²⁷

5 ZPĚV

5.1.1 Operní zpěv

Tato technika zpěvu využívá především přirozené vibrato, které ale nezaměňujeme s velkým vibratem nebo tremolem. Přirozené vibrato je periodické chvění hlasu na jednom

²⁶ VOTAVA, Zdeněk. *Populární hudba 21. století se zaměřením na rock a pop*. Plzeň, 2016. Diplomová práce. Vedoucí práce Kuhn Tomáš, Doc. Mgr., Ph.D.

²⁷ VOTAVA, Zdeněk. *Populární hudba 21. století se zaměřením na rock a pop*. Plzeň, 2016. Diplomová práce. Vedoucí práce Kuhn Tomáš, Doc. Mgr., Ph.D.

tónu, u tremola se pravidelně mění výška tónu. Operní zpěv je pokládán za jednoznačně nejtěžší techniku, kterou je třeba studovat několik let.²⁸

5.1.2 Muzikálový zpěv

Muzikálový zpěv je přednesový, řečnický a je důležitá výrazná artikulace. Využívá rovných tónů. Oproti klasickému zpěvu se u této techniky příliš nezvedá měkké patro. Důležitá je ostrost bez přílišného vibrata.

5.1.3 Rockový zpěv

Jedná se o techniku zpěvu, která stejně jako popový či jazzový zpěv vychází z klasické (operní) techniky. Základem je hrdelní tón a silný hlas. Zpěváci se při této technice snaží hlavně o co největší zesílení hlasu. Samozřejmě zde velkou roli hraje práce s dechem, která je nejvíce důležitá při živých koncertech. V rockovém zpěvu se může využívat dalších tzv. Alternativních technik, jako je například growling nebo screaming.²⁹ Rockový zpěv můžeme slyšet například v podání Lucie Bílé.

5.1.4 Alternativní techniky zpěvu

5.1.4.1 Growling

Tento název vznikl překladem z anglického slova growl = mručet, vrčet. Tato technika je součástí deathmetalové hudby. Jedná se o techniku velmi hlubokého mručení a řevu.³⁰ Využívá ji například zpěvačka **Alissa White Gluz** z **Arch Enemy**.

5.1.4.2 Screaming

Tuto techniku využívá mnoho pod-žánrů metalu, např. Hardcore, punk ale i emo. Jde o agresivní hrdelní řev, který se podobá growlingu.

²⁸ *Muzikus.cz: hudební portál* [online]. 2013 [cit. 2017-05-29]. Dostupné z: <http://www.muzikus.cz/pro-muzikanty-workshopy/Techniky-zpevu-zpevovy-workshop~30~srpen~2011/>

²⁹ *Muzikus.cz: hudební portál* [online]. 2013 [cit. 2017-05-29]. Dostupné z: <http://www.muzikus.cz/pro-muzikanty-workshopy/Techniky-zpevu-zpevovy-workshop~30~srpen~2011/>

³⁰ *Muzikus.cz: hudební portál* [online]. 2013 [cit. 2017-05-29]. Dostupné z: <http://www.muzikus.cz/pro-muzikanty-workshopy/Techniky-zpevu-zpevovy-workshop~30~srpen~2011/>

Vytyčila jsem alternativní techniky, které nejvíce využívají ženy v metalové a rockové hudbě. Další jsou: alikvótní zpěv, rap, beatboxing, scat a jódlování.³¹

5.2 Porovnání operního (klasického) a muzikálového (neklasického) zpěvu

Na příkladu operního a muzikálového zpěvu si nastíníme, jaké jsou základní technické rozdíly ve zpěvu klasickém a neklasickém. Tyto dva typy zpěvu se promítají také na pódii rockové a metalové scény. Hlavním zástupcem klasického zpěvu v tomto stylu je **Tarja Turunen**, pro neklasický zpěv je typický hlas například v podání **Sharon den Adel** nebo **Amy Lee**.

5.2.1 Dech

Dechová funkce se v muzikálu a opeře mnoho neliší. Přesto menší rozdíly můžeme nalézt. V klasické hudbě se únik dechu považuje za špatně zvládnutý dech či hlasové vady, v muzikálu se únik dechu může používat jako stylový prvek k dotvoření pocitu nebo výrazu a není to považováno za chybu. V tomto případě je dech ovládán vědomě. Dalším výrazovým prostředkem v muzikálu může být nádech, který je tvořen slyšitelně až zajímavě, nádech při klasickém zpěvu je vždy tichý a klidný.³²

5.2.2 Tvorba tónu

Zde se nachází nejvíce rozdílů v tvorbě klasického a neklasického tónu. Začneme u rezonance. Poměr rezonancí, které už jsme zmínili výše, se v klasickém a neklasickém zpěvu značně liší. Vždy by však měly být zachovány obě. V operním žánru ženy používají více hlavové rezonance než muži, v muzikálu mají ženy i muži přibližně stejný poměr a tvoří tón obdobně. Muzikálový zpěvák využívá hrudní rezonanci více než zpěvák operní. Všeobecně můžeme říci, že v neklasickém zpěvu převažuje užívání hrudní rezonance, protože tento zpěv vychází z přirozeného hlasu. V klasickém školení zase rezonance hlavová. Pokud

³¹ *Muzikus.cz: hudební portál* [online]. 2013 [cit. 2017-05-29]. Dostupné z: <http://www.muzikus.cz/pro-muzikanty-workshopy/Techniky-zpevu-zpevovy-workshop~30~srpen~2011/>

³² FALCOVÁ, Kateřina. *Základní shody a rozdíly v technice muzikálového a operního zpěvu*. Brno, 2014. Diplomová práce. Janáčkova akademie múzických umění v Brně. Vedoucí práce Doc. Mgr. Karel Hegner

vedle sebe do velkého sálu postavíme zpěvačku klasicky vyškolenou a zpěvačku s neklasickým hlasem, všimneme si jistě velkého rozdílu. Tóny tvořené zpěvačkou klasického zpěvu budou slyšitelné i v nejjemnějším pianu daleko v prostoru, zatímco hlas neklasicky školený bude v pianu slyšitelný jen na pár metrů.³³

6 INTERPRETI V ČECHÁCH

Na rozdíl od zahraničních skupin, které ve své hudbě velmi často používají svůj národní folklór, typickou melodiku, harmonii a energičnost, v Čechách se snažíme spíše napodobovat západ. Možná je to tím, že posluchači po typicky českých poznávacích znameních příliš netouží. Je škoda, že **Dvořákovu Rusalku** musí zpívat na českém rockovém festivalu Finská zpěvačka **Tarja**. Zvláštní je, že spojení Dvořákovy hudby s hudbou rockovou nenapadlo někoho z českých interpretů. Velmi zajímavé je ale pozorovat populární rockovou a metalovou hudbu v Čechách v kontrastu s Moravou. Přestože se geograficky jedná jen o pár kilometrů, v hudbě lze sledovat patrné rozdíly. Velké množství metalových skupin pochází právě z Moravy a Slovenska. Za zmínku stojí například skupina **Eagleheart** nebo **Salamandra**. Cit pro melodii, harmonii a zpěvnost je odlišná oproti hudbě západní. Co Moravě nelze upřít je výhoda střetávání vlivů Slovenska, Maďarska či východnějších zemí. Dalším aspektem je jazyk. Moravská či slovenská řeč byla vždy o dost zpěvnější. Západočeský jazyk se spíše podobá zpěvnosti německé řeči. Dále je důležité si uvědomit, že člověk se starší českou hudbou nepřichází tolik do styku a nechává se inspirovat hudbou zahraniční.

Chtěla bych zde stručně zmínit české interprety na rockové a metalové scéně s ženským vokálem z 20. století. Tito umělci měli velký vliv na vývoj hudby v Čechách - **Jana Robbová**, **Pavla Kapitánová**, **Marsyas** či **Stromboli**. Z 21. století můžeme jmenovat například **Báru Zemanovou**, **Ewu Farnou** nebo **Gabrielu Guncíkovou**.

6.1 Lucie Bílá

Rozhodla jsem se do své práce zařadit naši zpěvačku **Lucii Bílou**, která byla přínosem pro českou metalovou scénu. Hlavně v době, kdy zpívala s jednou nejznámějších českých metalových kapel **Arakain**, tehdy v čele s **Alešem Brichtou**. V dnešní době jde zpěvaččina

³³ FALCOVÁ, Kateřina. *Základní shody a rozdíly v technice muzikálového a operního zpěvu*. Brno, 2014. Diplomová práce. Janáčkova akademie múzických umění v Brně. Vedoucí práce Doc. Mgr. Karel Hegner

dráha mimo tento styl a působí jako jedna z nejpulárnějších popových zpěvaček. Od samého počátku devadesátých let zpívá v nejnámějších českých muzikálech (např. *Bídníci*, *Dracula*). Úspěchy neskázela jen po divadlech, ale také ve filmových rolích. Můžeme s jistotou říci, že se jedná o jednu z nejoblíbenějších zpěvaček české scény, která obdržela nepřeborné množství ocenění.³⁴

Hlas Lucie Bílé je velmi silný a nenapodobitelný. Svůj rozsah a originalitu Lucie posluchačům dokazuje každých pět let na výročních koncertech skupiny **Arakain**, kam její hlas přímo zapadá, a fanoušci se na tyto koncerty vydávají v nemalém počtu.

6.2 Petra Janů

Petra Janů je česká rocková zpěvačka vlastním jménem Jana Petru. Ačkoliv největšího vrcholu dosáhla již v předchozím století, stále je tato umělkyně velmi aktivní. Od roku 1972 vystupovala v divadle Semafor a od roku 1977 zpívala se skupinou Pro-Rock. Po roce 1980 se stává ojedinelou rockerkou na české scéně. V té době spolupracovala s **Otu Pěšinou**, který pro ni napsal všechny písně. Pokračovala s **Petrem Jandou** například s albem *Jedeme dál*, které bylo velmi úspěšné. Vydává spoustu dalších a úspěšných alb a absolvuje po celé republice velké množství koncertů. Objevila se na nějaký čas vedle ní na pódiu i Věra Špinarová. Od roku 2015 vystupuje **Petra Janů** s novou doprovodnou kapelou **Amsterdam**.³⁵

6.3 Bára Basiková

Bára Basiková se už jako dvanáctiletá účastnila soutěže zpěvu. Učila se klasický zpěv. Se skupinou **Precedens** začala v roce 1982 veřejně vystupovat jako sboristka, později jako hlavní vokalistka. O čtyři roky později začala vedle této skupiny vystupovat i s rockovou formací **Michala Pavlíčka – Stromboli**, kvůli kterým později **Precedens** opouští. Doprovodnou kapelou se pro ni stává **Basic Beat**. Roku 1994 ztvárňuje po dobu čtyř let svoji životní roli Máří Magdalény v rockové opeře *Jesus Christ Superstar*. Následovaly další muzikálové nabídky, například muzikálová úprava Dvořákovy opery *Rusalka*, *Johanka z Arku* a další. V roce 2005 se po dvouleté pauze se Bára navrací do kapely **Precedens**, která má již

³⁴ Lucia Bílá [online]. 2014 [cit. 2017-04-26]. Dostupné z: <http://www.luciebila.com/o-lucce/>

³⁵ *Petra Janů* [online]. [cit. 2017-06-28]. Dostupné z: <http://www.petrajanu.cz/zivotopis/>

za sebou dvě alba se zpěvákem Petrem Kolářem. Vystupuje v muzikálu **Michala Pavlíčka** *Obraz Doriany Graye* a v činohře *Produkt*, kde alternuje s Lucií Bílou. **Bára Basiková** se může pyšnit spoustou ocenění.³⁶

7 ZÁVĚR

Díky psaní této práce jsem se dozvěděla spoustu nových informací o světových i českých interpretech. Byla jsem nucena se do písni více zaposlouchat a díky aktivnímu poslechu jsem měla možnost objevit znaky různých stylů a některé kompoziční postupy společné pro mnoho interpretů. Při psaní práce jsem byla překvapena nedostatkem zdrojů. Přestože se toto téma týká populární hudby, není mnoho autorů, kteří by ho podrobněji zpracovali. Jak píšu v úvodu, hlavním cílem pro mě bylo shromáždit informace o světových i českých interpretech s ženským vokálem, což se mi, dle mého názoru, povedlo. Myslím, že by tato práce mohla posloužit například učitelům při uvádění tématu rockové a metalové hudby v hodinách hudební výchovy na základních nebo středních školách.

8 RESUMÉ

Ve své bakalářské práci zahrnuji obecnou historii rocku a metalu od 30. let. Je zde také stručně nastíněn vývoj interpretů s ženským vokálem ve světě. V dalších kapitolách seznamuji s jednotlivými světovými interprety. Snažím se přiblížit i tvorbu autorů. Charakterizuji nejčastější postupy z hlediska harmonie, melodie a rytmu a nástrojového obsazení. Krátce se zaobírám i různými technikami zpěvu, které se objevují v rockové a metalové hudbě a kterými se projev interpretů může lišit. Na závěr se snažím lehce přiblížit hudbu českou a uvádím příklady interpretů.

My Bachelor thesis included the general history of rock and metal since the 1930's. There i also briefly outlined the development of female vocalists in the world. Next chapters included individual world interprets. I try to get closer to the creation of the authors. I characterize the most common techniques in terms of harmony, melody and rhythm and the most commonly used instruments in this style. I also briefly discuss various vocal techniques

³⁶ Bára Basiková. Bára Basiková [online]. Praha, 2017 [cit. 2017-06-29]. Dostupné z: <http://barabasikova.cz/>

that appear in rock and metal music and which may vary in their performance. Finally, I try to get closer to Czech music and give examples of performers.

9 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A PRAMENŮ

Knižní zdroje

ASSANTE, Ernesto. *Legendy rocku: umělci, nástroje, mýty a historie padesáti let hudby mladých*. Praha: Mladá fronta, 2010. ISBN 978-80-204-2275-0.

BARTAS, Pavel. *Rock & metal book: encyklopedie hard rocku a heavy metalu*. Vyd. 1. Praha: VolvoxGlobator, 2004. ISBN 80-7207-554-3.

FALCOVÁ, Kateřina. *Základní shody a rozdíly v technice muzikálového a operního zpěvu*. Brno, 2014. Diplomová práce. Janáčkova akademie múzických umění v Brně. Vedoucí práce Doc. Mgr. Karel Hegner.

Hardrocker: Rock'n metal magazín. Praha, 2009, 09(11). ISSN 1803-2117 11.

KUHN, Tomáš. *Stručné dějiny populární hudby a jazzu pro studenty a učitele hudební výchovy*. 1. vyd. V Plzni: Západočeská univerzita, 2011. ISBN 978-80-261-0018-8.

Spark: Rock Magazine. Praha, 2016, 16(2). ISSN 1211-5223.

VOTAVA, Zdeněk. *Populární hudba 21. století se zaměřením na rock a pop*. Plzeň, 2016. Diplomová práce. Vedoucí práce Kuhn Tomáš, Doc. Mgr., Ph.D.

Internetové zdroje

Amaranthe: The Official Website [online]. 2015 [cit. 2017-04-26]. Dostupné z: <http://amaranthe.se/press/>

Bára Basiková. Bára Basiková [online]. Praha, 2017 [cit. 2017-06-29]. Dostupné z: <http://barabasikova.cz/>

Die Happy [online]. [cit. 2017-04-26]. Dostupné z: <http://diehappy.de/>

Epica [online]. 2017 [cit. 2017-04-26]. Dostupné z: <http://www.epica.nl/band>

Floor Jansen: The official website. *Floor Jansen* [online]. 2017 [cit. 2017-06-28]. Dostupné z: <http://floorjansen.com/biography>

Janis Joplin: official site [online]. 2012 [cit. 2017-05-08]. Dostupné z: <http://www.janisjoplin.com/janis.php>

Lacuna Coil: The Italian Gothfathers [online]. 2014 [cit. 2017-04-26]. Dostupné z: <http://www.lacunacoil.it/>

Lucia Bílá [online]. 2014 [cit. 2017-04-26]. Dostupné z: <http://www.luciebila.com/o-lucce/>

Marta Jandová: Skupina Die Happy [online]. 2009 [cit. 2017-04-26]. Dostupné z: <http://www.marta-jandova.cz/die-happy.html>

Musicserver.cz [online]. 2017 [cit. 2017-04-26]. Dostupné z: <http://musicserver.cz/interpret/evanescence/>

Muzikus.cz: hudební portál [online]. 2013 [cit. 2017-05-29]. Dostupné z: <http://www.muzikus.cz/pro-muzikanty-workshopy/Techniky-zpevu-zpevovy-workshop~30~srpen~2011/>

Nightwish. Nightwish [online]. 2015 [cit. 2017-04-26]. Dostupné z: <http://nightwish.com/en/band/biography>

Petra Janů [online]. [cit. 2017-06-28]. Dostupné z: <http://www.petrajanu.cz/zivotopis/>

Sirenia: band page. *Http://www.mortenveland.com/sirenia/band-info* [online]. 2016 [cit. 2017-05-29]. Dostupné z: <http://www.mortenveland.com/sirenia/band-info>

Tarja. Tarja [online]. NEMS Enterprises S.R.L., 2016 [cit. 2017-04-26]. Dostupné z: <http://tarjaturunen.com/short-bio/>

The Official Arch Enemy Website [online]. 2017 [cit. 2017-04-26]. Dostupné z: <http://www.archenemy.net/index.php?go=theband>

Within Temptation: Czech Fansite [online]. 2015 [cit. 2017-04-26]. Dostupné z: <https://within-temptation.cz/biografie>